

COLLATIONES

Vlaams Tijdschrift voor Theologie en Pastoraal

In Collationes, het Vlaams driemaandelijks tijdschrift voor theologie en pastoraal, verscheen in het laatste nummer (2018, 2) in de rubriek Boekbesprekingen onderstaande diepgravende boekbespreking van Rob Cassuto's 'Reizen door de Tora' van de hand van Hans Debel, wetenschappelijk medewerker aan het Grootseminarie te Brugge.

Vanuit zijn eigen behoefte om de Tora te bestuderen biedt de auteur in dit tweedelige werk een reeks van zeventig persoonlijke beschouwingen bij de eerste vijf boeken van de Hebreeuwse Bijbel. Zijn leidraad daarbij is de lezing van de Tora in de synagoge, waar op sabbat binnen het bestek van één jaar de gehele tekst van deze boeken wordt voorgelezen. Daartoe zijn zij ingedeeld in vierenvijftig parasjot of 'weekporties', waarvan er in bepaalde weken twee worden voorgelezen. Elk van deze vierenvijftig parasjot is in deze boeken voorwerp van minstens één commentaar, en sommige worden meermaals becommentarieerd. Verspreid over beide delen komen drie parasjot zelfs drie maal aan bod. Zo bevat het eerste deel beschouwingen bij de gastvrijheid van Abraham (Avraham), bij de verwoesting van Sodom (Sedom) en Gomorra (Amora) én bij de binding van Isaak (Jitschak), die allen ontleend zijn aan Genesis 18,1-22,24 (Parasjat Vajera). Verderop geeft Cassuto eerst een algemene beschouwing bij het incident met het gouden kalf in Exodus 30,11-34,35 (Parasjat

Ki Tisa), om vervolgens wat langer te blijven stilstaan bij het stuksmijten van de stenen tafelen en bij het herstel van het verbond. In het tweede deel zijn dan weer drie beschouwingen te vinden bij de afzonderlijke componenten van Numeri 8,1-12,16 (Parasjat Behaälotcha). In zijn beschouwingen verwijst Cassuto onder meer naar gedachten uit de Misjna en de Talmoed, de twee literaire monumenten van het jodendom uit de late oudheid, naar het werk van grote middeleeuwse rabbi's als Rasji, Rashbam, Rambam (Maimonides) en Ramban (Nachmanides), en naar de mystieke traditie van de kabbala, terwijl hij ook twintigste eeuwse joodse Bijbelcommentatoren – in het bijzonder zijn naamgenoot Umberto Cassuto – en hedendaagse rabbijnen als Jonathan Sacks aan het woord laat komen. Dat alles maakt dit boek tot een boeiende kennismaking met de bijzonder rijke joodse interpretatietraditie. Kenmerkend voor die traditie is haar aandacht voor details in de Hebreeuwse tekst, die zich ook in Cassuto's beschouwingen laat voelen. Vanzelfsprekend is het binnen het bestek van nauwelijks enkele pagina's eenvoudigweg onmogelijk om alle vragen die een bepaalde parasja oproept zelfs maar even aan te raken. Veeleer beperkt Cassuto zich tot één of enkele naar zijn mening markante elementen, waardoor het commentaar enigszins selectief en willekeurig kan overkomen – in dit opzicht is het vergelijkbaar met een homilie. Zoals onder meer blijkt uit de inleiding die in beide delen is opgenomen, toont hij zich een eerder koele minnaar van de kritische exegese: hij lijkt het academische onderzoek te verenigen tot de (intussen door de meeste geleerden als achterhaald beschouwde)

‘vierbronnenhypothese’, en de (terechte) historische vragen die in het onderzoek worden gesteld, zijn evenmin aan hem besteed. Een andere beperking die lezers kunnen ervaren, is het feit dat hij zich consequent bedient van de Hebreeuwse benaming van boeken en personages, al voegt hij tussen haakjes meestal wel het gangbare Nederlandse equivalent toe. Bovenal echter nodigt hij lezers ertoe uit om kennis te maken met de inhoud van de gehele Tora, inclusief de onder christenen weinig gelezen boeken Leviticus en Numeri. In dit opzicht gaat het inderdaad om een ‘reis’ door de Tora, waarbij een gids een soms evidente en soms eigenzinnige selectie van de voornaamste bezienswaardigheden laat zien.

Hans Debel, Grootseminarie Brugge

Rob Cassuto, *Reizen door de Tora*, Gorinchem: Stichting PaRDeS, 2016: Deel 1. Van het Begin naar de Berg: Genesis en Exodus, 193 p., 13,5 x 21 cm, ISBN 978-94-92110-14-5, € 17,50; Deel 2. Van de Berg naar de Rivier: Leviticus, Numeri en Deuteronomium, 227 p., 13,5 x 21 cm, ISBN 978-94-92110-15-2, € 17,50.